

Dževad Drino*

**MIRELA ŠARAC, MANDATUUM U RIMSKOM PRAVU
(NAKLADA BOŠKOVIĆ, SPLIT 2011., 398.P., LAT.)**

Profesorica Mirela Šarac, nastavnica rimskog prava na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Splitu, objavila je dugoočekivanu monografiju *Mandatum u rimskom pravu*, što je njena doktorska disertacija koju je odbranila na Pravnom fakultetu u Zagrebu, još daleke 1994. godine. Rad je urađen pod mentorstvom pokojnog prof. dr. Mile Borasa, koji je svojim pedagoškim radom značajno zadužio mostarski Pravni fakultet i uz učešće članova komisije, prof.dr. Vesne Radovčić i prof. dr. Milene Apostolove Maršavelski. Autorica je nakon okončanja dodiplomskog studija na Pravnom fakultetu u Mostaru, pohađala postdiplomski studij na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu, kod nedavno preminuloga profesora Obrada Stanojevića, tada najvećeg romaniste na ex-YU prostorima, što je vidljivo iz njenog svakog rada. Autorica, u predgovoru monografije, izražava zahvalnost uglednim hrvatskim znanstvenicima, akademiku HAZU Luji Margetiću, najvećem hrvatskom pravnom povjesničaru, te znamenitim profesorima Antunu Cvitaniću i Petru Simonettiju, koji su i recenzenti, na nesebičnoj potpori u toku rada na disertaciji, odnosno monografiji.

Sadržaj je prezentiran u trinaest poglavlja, uz podatke o člancima, odabranu bibliografiju i kazalo prevedenih vrela. U prvom poglavlju obrađeno je porijeklo ugovora o nalogu u rimskom pravu, u starom rimskom *ius civile*, potom instituti *cognitor* i *procurator* koji paralelno postoje sve do klasičnog perioda, dok su kod Justinijana identične ustanove, mada se u Digestama nadu tekstovi iz starijih perioda koji ih razmatraju odvojenim. U radu se potom obrađuje besplatnost ugovora, obaveze i odgovornost mandataru, gdje autorica podliježe jasnom kritičkom sudu dosadašnja

---

* Doc. dr., Pravni fakultet Univerziteta u Zenici.

uvriježena shvaćanja slavnog romaniste *Arangio-Ruiza*. Peto poglavlje pod nazivom *Cicero i neglegentia*, predstavlja pravi biser autoričinog suverenog vladanja metapравnim vrelima, prvenstveno filozofskim i retoričkim Ciceronovim očitovanjima, koje stavlja u argumentovanu osnovu kritika, često pomodnih stavova škotskog romaniste i komparativiste *Alana Watsona*. U ostalim poglavljima analiziraju se obaveze mandanta, pitanje interesa, te *mandat post mortem* u rimskom pravu, dok je autorica ciljano ušla u obradu veoma nezahvalne teme odgovornosti za savjet u rimskom pravu. Dvanaesto poglavlje, pod nazivom *Artes liberales*, obrađuje pitanje regulisanja tzv. slobodnih profesije i predmet je mnogih rasprava i različitih interpretacija u romanističkoj literaturi i danas, gdje autorica hrabro ulazi u raspravu i analizu statusa profesora prava i filozofije, odvjetnika, geometara i liječnika, upravo u svjetlu ugovora o nalogu.

Ukupno uzevši, ova monografija predstavlja, neosporno, krunu dosadašnjeg rada profesorice Šarac i zasigurno zaslužuje priznanje šire, ne samo romanističke kritike, jer autorica temeljitošću obrade, jasnim kritičkim stavom (danas toliko nedostajajućim!) i stilom starih majstora, vrhunski obrađuje porijeklo i sudbinu ugovora o nalogu rimskog prava, praveći (po sudu gore potpisanog) najkvalitetniju monografiju iz oblasti rimskoga prava koja je objavljena posljednjih godina u ovom dijelu Evrope. Autoričino djelo upotpunjuje primjerena grafička obrada (sada već, zašto ne reći - renomirana *Naklada Bošković* iz Splita!), tako da monografija i dizajnom naslovne stranice i izdanjem u ediciji Skalić, knjiga 18., čini i vizuelnu kvalitetu ovoga značajnog djela suvremene hrvatske romanistike.

Dževad Drino*

MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SKUP: AUSTRIJSKI GRAĐANSKI ZAKONIK (1811.-2011.), POSVEĆEN DVJESTOTOJ GODIŠNJICI AUSTRIJSKOG GRAĐANSKOG ZAKONIKA (ABGB), U ORGANIZACIJI PRAVNOG FAKULTETA UNIVERZITETA U TUZLI I PRAVNOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA JOSIPA JURAJA STROSSMAYERA IZ OSIJEKA, TUZLA 16.-18.12.2011.

Pravni fakultet Univerziteta u Tuzli, zajedno sa Pravnim fakultetom Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera iz Osijeka, bio je organizator međunarodnog naučnog skupa posvećenog dvijestotoj godišnjici Austrijskog građanskog zakonika /ABGB/-*Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch*, koji se izvorno i neposredno primjenjivao pri regulisanju privatnopravnih odnosa na području Bosne i Hercegovine od 1878. godine. Ovim je tuzlanski Pravni fakultet, nakon prošlogodišnjeg obilježavanja stogodišnjice donošenja prvog modernog ustava Bosne i Hercegovine (Naučni skup "*Ustavno-pravni razvoj Bosne i Hercegovine 1910.-2010.*"), nakon kraćeg okruglog stola na Pravnom fakultetu u Sarajevu, dao veliki doprinos obilježavanju ovoga značajnog jubileja na području Bosne i Hercegovine. Skup su otvorili, biranim riječima dobrodošlice, dekan Pravnog fakulteta u Tuzli, prof. dr. Izudin Hasanović, te pročelnik Katedre za historiju države i prava na Pravnom fakultetu u Osijeku, prof. dr. Josip Vrbošić, koji je obrazložio zajedničku ideju dva susjedna pravna fakulteta o organiziranju ovoga skupa.

Prvi dio skupa, na kome se govorilo o nastanku i izvorima ABGB, otvorili su romanisti: Anamari Petranović sa Pravnog fakulteta iz Rijeke je obradila temu „*Titulus/modus acquirendi*-elementi sticanja vlasništva rimskog

---

* Doc. dr., Pravni fakultet Univerziteta u Zenici.

prava i ABGB“, Dževad Drino iz Zenice (u koautorstvu sa asistenticom Adnanom Šabani) je dao mišljenje o rimskopravnim temeljima ABGB, dok je gošća iz Splita, prof. dr. Mirela Šarac (u koautorstvu sa M. Macanović) dala pregled uticaja rimskog prava na rješenja Austrijskog građanskog zakonika i Zakona o obveznim odnosima Republike Hrvatske u nekim aspektima ugovornih odnosa. Asistentice na Pravnom fakultetu u Osijeku, Višnja Lachner i Jelena Roškar su dale zanimljiv pregled kodifikacija građanskog prava u Evropi, Vladimir Simić iz Ljubljane, odnosa porodice u Zakoniku, Gordana Hrvić iz Tuzle pojam i naknada štete po odredbama Zakonika, dok je Spahija Kozlić iz Zenice priložio svoj rad o uticaju ideja prosvjetiteljstva na ABGB. Nakon prve rasprave o podnesenim radovima, gošća sa Pravnog fakulteta iz Pečuja (Mađarska), dr. Zsuzsanna Perezs je iznijela zanimljiv osvrt o uticaju Zakonika na ugarsko privatno pravo, dok je doajen skupa, prof. dr. Srđan Šarkić sa novosadskog Pravnog fakulteta, izložio recepciju Zakonika u Srbiji, što je dodatno produbila raspravom o ABGB kao izvorniku Srpskog građanskog zakonika, profesorica Emilija Stanković iz Kragujevca. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera su svojim zapaženim radovima zastupali profesori Josip Vrbošić, Ivan Balta, Miro Gardaš i Zvonimir Jelenić, dok su dobro organiziranu mostarsku ekipu predvodile mlade docentice A. Mahmutagić, A. Duraković i M. Čolaković. Nije moglo da se ne zapazi tradicionalno odsustvo predstavnika Pravnoga fakulteta iz Sarajeva, čiju čast je odličnim radom ipak odbranio mladi asistent Mehmed Bečić, dok je, također mladáni, asistent sa Pravnog fakulteta zagrebačkog sveučilišta Joško Pavković, također kvalitetnim radom dao prikaz kodifikacije ruskog prava u XIX stoljeću. Domaćini su se predstavili u podmlađenom izdanju, uz analizu primjene ABGB u Bosni i Hercegovini nakon 1918. godine (rad dr. Edina Mutapčića), mlade snage na čelu sa mr. sc. Anitom Petrović, uz pomoć mlade asistentice sa Pravnog fakulteta iz Kiseljaka, mr. sc. Ajle Škrbić su odnijele definitivnu prevagu vrlo dobrim saopćenjima i radovima, na zadovoljstvo svih prisutnih.

Tradicionalno dobri domaćini su nam priuštili zadovoljstvo razgovora i sa gradonačelnikom (i našim kolegom dipl. pravnikom), Jasminom Imamovićem, obilazak grada i okolice, uključivši i prekrasan pejzaž sa starog grada Srebrenika i kule Husejn-kapetana u Gradačcu.

Ukupno uzevši, Pravni fakultet Univerziteta u Tuzli se dostojno uključio u svjetsku proslavu 200-te obljetnice ove najznačajnije moderne pravne kodifikacije za pravnu historiju južnoslavenskih zemalja, koja je održana uz učešće, osim domaćih predstavnika sa pet univerziteta, i gostiju iz Hrvatske, Srbije, Slovenije i Mađarske.

Maša Alijević*

NAUČNO-STRUČNI SKUP SA MEĐUNARODNIM UČEŠĆEM: METODE TUMAČENJA USTAVA BIH, PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U ZENICI, ZENICA 4. NOVEMBAR 2011.

U organizaciji Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici 04. novembra 2011. godine u Zenici je održan naučno-stručni skup sa međunarodnim učešćem pod nazivom "Metode tumačenja Ustava BiH". Ovaj skup u organizaciji Pravnog fakulteta se već tradicionalno održava u novembru svake godine, ali sa različitom tematikom. Tako su do sada održani skupovi: „Identitet i globalizacija“ i „Bosna i Hercegovina i evropski identitet“.

Na ovogodišnjem skupu su učestvovali stručnjaci iz oblasti ustavnog prava, iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Njemačke i dali doprinos temi kroz svoja teorijska opažanja problema tumačenja "između duha i slova Ustava BiH". Tumačenje ustava je osmotreno kako u kontekstu Bosne i Hercegovine i ispunjavanja uslova za njen ulazak u Evropsku Uniju, tako i šire obrazloženjem metoda tumačenja ustavnog prava u nauci i praksi Republike Hrvatske i Njemačke. Problemu tumačenja Ustava BiH se pristupilo isključivo sa pravnog aspekta.

Nakon riječi dobrodošlice prof.dr.sc Halida Kurtovića, dekana Pravnog fakulteta u Zenici skup je otvoren uvodnim izlaganjem predsjednika Ustavnog suda BiH, prof.dr.sc Miodraga Simovića koji je otvorio dijalog o primjeni metoda za tumačenje ustava. Uvodne riječi je izložila i Ena Gotovuša ispred Centra za javno pravo (Sarajevo) o tome da li Bosni i Hercegovini treba jedan vrhovni sud. Centar za javno pravo je proveo debatu o tom pitanju i zaključak je da u Bosni i Hercegovini nije moguće zaobići sudsku instancu koja bi po tipu odgovarala vrhovnom sudu i da Ustavni sud BiH ne može fungirati kao nadomjestak ovoj instanci.

---

* Mr.sc., viši asistent Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici.

Odabrana tema skupa i njegov međunarodni karakter govore o značaju za širu javnost. Organizator je pokušao okupiti sve mlade stručnjake iz oblasti ustavnog prava da zajedničkim naporima odgovore na ključna pitanja. Izlaganja sa skupa bi se mogla podijeliti u dva bloka: pregled metoda tumačenja ustava u nauci i praksi Bosne i Hercegovine i pregled metoda tumačenja ustava u drugim državama odnosno na međunarodnom planu.

U okviru prvog bloka izlagali su doc.dr.sc Nedim Ademović sa Pravnog fakulteta Univerziteta u Bihaću, doc.dr.sc Goran Marković sa Pravnog fakulteta Univerziteta u Istočnom Sarajevu, mr.sc Maša Alijević sa Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici, doc.dr.sc Enver Ajanović sa Pravnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu i prof.dr.sc Ferid Otajagić sa Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici. Drugi dio radova izložen je u referatima doc.dr.sc Petra Bačića sa Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu, dr.sc Darka Samarđžića sa Pravnog fakulteta Univerziteta u Hamburgu i mr.sc Zlatana Begića sa Pravnog fakulteta Univerziteta u Tuzli.

Cilj skupa bio je istražiti kojim se to metodama tumačenja postojećih odredbi Ustava BiH ustavna odredba može razumijeti iznova, odnosno drugačije. Skup je u glavnim crtama pokušao dati odgovore na slijedeća pitanja: koje se to metode tumačenja ustava koriste prema praksi Ustavnog suda BiH, i na koji način one utiču na funkcionisanje države, zatim kakav značaj ima tekst preambule ustava na samo tumačenje ustava. Otvoren je dijalog i po pitanju osnova za tumačenje ustava, ali i za njegovu primjenu i promjenu. Referat doc.dr.sc Ajanovića je bio posvećen in memoriam prof.dr.sc Ibrahimu Festiću. Završni dio skupa ukazao je na praksu drugih ustavnih sistema kroz slijedeće teme: sudski aktivizam i ustavno sudstvo u Republici Hrvatskoj, zatim metode tumačenja ustavnog prava prema pravu Evropske Unije i opšta načela međunarodnog prava kao dio ustavnog sistema BiH.

Izloženi radovi sa skupa bit će objavljeni u tematskom broju Anala Pravnog fakulteta tokom 2012. godine.

UPUTE AUTORIMA

Časopis „Anali Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici“ objavljuje radove iz oblasti društvenih nauka. Redakcija prima rukopise na bosanskom, hrvatskom, srpskom, engleskom, francuskom i njemačkom jeziku, a odlukom redakcije prihvata za objavljivanje rukopis i na nekom drugom stranom jeziku. Radovi se redakciji dostavljaju u elektronskom obliku (e-mail ili CD) ili na papiru poštom u tri jednaka primjerka. Uz naslov rada nužno je navesti ime, prezime i titulu autora, naziv i adresu ustanove ili kućnu adresu te e-mail adresu.

Redakcija prima isključivo neobjavljene radove. Rad ne smije biti već objavljen ili u tom cilju upućen drugom časopisu. Autori zadržavaju autorska prava za članke objavljene u časopisu, ali daju časopisu pravo objavljivanja, kako u štampanom, tako i u elektronskom obliku. Radove prihvaćene za objavljivanje ili već objavljene u Časopisu „Anali Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici“ autor smije objaviti u drugim publikacijama samo uz dozvolu redakcije, ali i u tom slučaju samo uz jasnu naznaku o njihovoj objavljivanju u „Analima Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici“.

Časopis „Anali Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici“ objavljuje radove koji se recenziraju i one koji ne podliježu recenzetskom postupku. Recenziji podliježu radovi koji se kategorizuju (izvorni naučni rad, pregledni naučni rad, prethodno priopćenje i stručni članak). Prikazi knjiga, osvrti i ocjene ne podliježu recenziji. Recenzentski postupak je anoniman. Radi anonimizacije rukopisa, koja se obavlja uklanjanjem imena autora, neprihvatljivo je da autor u radu piše na način da je identitet autora moguće otkriti iz načina na koji upućuje na vlastite radove.

Radovi za deveti broj časopisa „Anali Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici“ mogu se poslati do 30. marta 2012. godine na e-mail adresu:

redakcija@prf.unze.ba ili poštom na adresu:

Pravni fakultet Univerziteta u Zenici
Fakultetska 3
72000 Zenica
Bosna i Hercegovina.

Pravila citiranja i daljne upute autorima možete naći na adresi:
<http://prf.unze.ba/v2/anali.html>.